

شناسایی شاخص‌های اعتبار در ارتباطات علمی (مطالعه و استناد) از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی*

معصومه روزبهانی: کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه خوارزمی، تهران (نویسنده مسئول) hasti6844@yahoo.com
نصرت ریاحی نیا: استاد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه خوارزمی.

چکیده

دریافت: ۹۵/۰۵/۲۲
ویرایش: ۹۵/۰۹/۲۵
پذیرش: ۹۵/۰۹/۲۶

زمینه و هدف: هر اثر علمی در واقع حاصل ارتباطات علمی و مشارکت دانشمندان در یک حوزه علمی است و اعضای هیئت علمی به عنوان بارزترین عنصر تولیدات علمی مطرح هستند. بنابراین یک ارتباط علمی سازنده نیازمند دریافت اطلاعاتی معتبر و قابل اعتماد است. در این راستا پژوهش بر آن است که شاخص‌های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه مطالعه و استناد را از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی بررسی کند.

روش پژوهش: روش پژوهش پیمایشی و از نوع توصیفی است. جامعه آماری این پژوهش کلیه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی است. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری خودگزینشی استفاده شد به این معنی که پرسشنامه به اعضای هیئت علمی داده شد برخی مشارکت کردند و برخی مشارکت نکردند و در نهایت ۱۳۰ پرسشنامه گردآوری شد. ابزار پژوهش پرسشنامه محقق ساخته است. داده‌ها پس از گردآوری با استفاده از آمار توصیفی و تحلیلی و نرم افزار اس پی اس نسخه ۲۰ مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: بر اساس تحلیل انجام گرفته شاخص‌هایی که افراد در هنگام ارزیابی معتبر بودن اطلاعات یک مقاله در نظر می‌گیرند در اولویت‌های متفاوتی قرار دارد. در زمینه مطالعه، شاخص‌های ارتباط موضوعی مقاله به حوزه کاری فرد، دقت و درستی محتوای مقاله و منطقی بودن استدلال‌های نویسنده در مقاله به عنوان شاخص‌های اصلی در معتبر بودن یک مقاله برای انتخاب مقاله برای مطالعه قلمداد شدند. در زمینه استناد شاخص‌های دقت و درستی محتوای مقاله، ارتباط موضوعی مقاله به حوزه کاری فرد و معتبر بودن داده‌های به کار گرفته شده در مقاله به عنوان شاخص‌های اصلی قلمداد شدند. در زمینه دسترسی آزاد به اطلاعات، برخورداری از فرآیند داوری، محتوای خود مقاله و برخورداری از نویسنده معتبر و مشهور شاخص‌های اصلی پژوهشگران در معتبر دانستن مقالات دسترسی آزاد به شمار می‌رود. همچنین یافته‌ها نشان داد که اعضای هیئت علمی کیفیت اطلاعات مقاله را هم در زمینه مطالعه و هم در زمینه استناد شاخص مهمی در ارزیابی اعتبار اطلاعات و در اعتماد خود به مقالات دانسته‌اند.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان گفت که بیشترین توجه اعضای هیئت علمی در هنگام ارزیابی اعتبار اطلاعات یک مقاله هم در زمینه مطالعه و هم در زمینه استناد، ویژگی‌های معنایی اطلاعات است. در زمینه منابع دسترسی آزاد برخورداری از فرآیند داوری و محتوای خود مقاله شاخص مهمی است. بنابراین توصیه می‌شود که تمام ذینفعان و افراد دخیل در نظام ارتباط علمی، کنترل کیفیت را اولویت خود قرار دهند.

کلیدواژه‌ها: شاخص‌های اعتبار، ارتباطات علمی، اعتماد، دسترسی آزاد، اعضای هیئت علمی، دانشگاه خوارزمی

ارتباط علمی را می‌توان فرایند رسمی و غیررسمی تولید، ارزیابی، ویرایش، سازمان دهی، توزیع، دسترس پذیری، آرشیو، استفاده و به طور کلی انتقال و اشاعه اطلاعات در نظر گرفت (گاس و دایل^۱، ۲۰۰۵). ارتباطات علمی در قالب‌های مختلف مانند مقالات مجلات، مقالات همایش‌ها، گزارش‌های فنی و تک‌نگاشت‌ها صورت می‌پذیرد و استفاده از آن به شکل‌های مختلف چاپی و الکترونیکی فراهم شده است (علیدوستی و دیگران، ۱۳۸۸). بنابراین این

مقدمه

در دهه‌های اخیر با گسترش جامعه اطلاعاتی، توسعه ارتباطات الکترونیک و از بین رفتن محدودیت‌های فضایی و مکانی در روابط مجازی مقوله ارتباطات علمی با رویکرد تازه بار دیگر توجه پژوهشگران را به خود جلب کرده است (محمدی، ۱۳۸۶) و تغییراتی اساسی را در ارتباطات علمی به وجود آورده است به گونه‌ای که نوشته‌های علمی فقط برای یک جامعه محدود قابل دسترس نیست بلکه مخاطبانی به وسعت جهان دارد و شکل نوینی از ارتباطات علمی به شکل دسترسی آزاد به وجود آمده است.

* این مقاله مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی نویسنده اول است.
^۱Gass& Doyle

تخصص، دانش درک شده، مهارت و آزمایش منبع است. تخصص فاکتور مهمی است زیرا اغلب به درک کاربر از توانایی یک منبع که اطلاعات را به صورت صحیح و معتبر فراهم می‌کند مربوط می‌شود. زمانی که افراد یک منبع را که تخصصی است بدست می‌آورند آن‌ها احتمالاً قضاوت می‌کنند که اطلاعات قابل اعتماد است. ارزیابی تخصص منبع در چندین راه تصور شده است: افراد ممکن است تجربه دست اولی با منبع داشته باشند، ممکن است درباره منبع از افراد دیگر شنیده باشند، ممکن است بدانند که یک منبع شهرت خوبی دارد و ممکن تخصص را زمانی که یک منبع در بین دیگر منابع گواهی و تاییدیه داشته باشد شناسایی کنند بنابراین قضاوت‌های اعتبار ذهنی و تلویحی است (ریچ و هیلگوس، ۲۰۰۸). اعتبار می‌تواند به عنوان قابل قبول بودن تعریف شود و اطلاعات معتبر به اطلاعات قابل قبول اشاره دارد. اعتبار مفهوم مهمی در جهان است جایی که به تعاملات با دیگر افراد تکیه میکنیم (برای مثال مبادله اطلاعات). کاربرانی که اطلاعات را ارزیابی می‌کنند بر روی پنج معیار تمرکز می‌کنند: صحت، اعتبار، بی طرف بودن، رایج بودن و پوشش.

معتبر بودن منبع در واقع پیش شرط لازم برای برقراری یک ارتباط کامل بین فرستنده پیام و مخاطب آن است. بنابراین با افزایش حجم اطلاعات بخصوص در حوزه‌های علمی و تخصصی شدن رشته‌های علمی و کمبود زمان و سرمایه تلقی شدن اطلاعات، دستیابی به اطلاعات با کیفیت و معتبر در زمان کم و با سرعت بالا مورد نیاز است چرا که اطلاعات معتبر و ارزشمند عنصر اصلی پژوهش در تمامی حوزه‌های علمی است. در این پژوهش منظور از شاخص‌های اعتبار مجموعه ویژگی‌هایی است که اعضای هیئت علمی در استفاده از یک مقاله (در زمینه مطالعه، استناد و دسترسی آزاد) مدنظر قرار می‌دهند و بر مبنای آن به ارزیابی اعتبار اطلاعات مقاله مورد نظر می‌پردازند و بر اساس آن معیارها اطلاعات را معتبر می‌دانند. بررسی مطالعات و پژوهش‌های مربوط و مرتبط با اعتبار نشان می‌دهد که پژوهش‌های مختلف و متفاوتی در خارج از ایران در این باره صورت گرفته است ولی تاکنون تاجایی که محقق جستجو نموده است پژوهشی در این زمینه در ایران صورت نگرفته است بنابراین در ابتدا پیشینه‌های مرتبط با اعتبار و سپس پیشینه‌های مرتبط با دسترسی آزاد ذکر می‌گردد. فلنیگین و مترگر^۷ (۲۰۰۰) پژوهشی را برای بررسی درک افراد از اعتبار

افزایش دسترسی به اطلاعات و حجم انبوه اطلاعات تولید شده باعث شده است که افراد روزانه با اطلاعات زیادی مواجهه شوند اما تشخیص این مسئله که چه منبعی معتبر و قابل اعتماد است آسان نیست. توانایی ارزیابی اطلاعات معتبر مهارت مهمی است که در مدرسه، کار و زندگی روزمره به کار گرفته می‌شود. این چالش که کدام منبع معتبر است باعث شده است که مفهوم اعتبار توجه قابل ملاحظه‌ای را از اواخر دهه ۱۹۹۰ به خود جلب کند (هیلگوس و ریچ، ۲۰۰۸). از زمان پیدایش وب و استفاده روز افزون از آن در تمامی امور بشر همواره موضوع اعتبار، صحت و قابل اعتماد بودن آن از مهم‌ترین دغدغه‌های متخصصان بوده است. در نتیجه پژوهشگران و شاغلان در حوزه‌های مختلف مثل علوم اطلاعات، تجارت، نظام‌های مدیریت اطلاعات، مطالعات ارتباطی، تعامل انسان-کامپیوتر (HCI) و روانشناسی از جنبه‌های مختلف به بررسی اعتبار اطلاعات پرداختند. در علوم اطلاعات، اعتبار یکی از معیارهای قضاوت ربط در نظر گرفته می‌شود زمانی که تصمیم گرفته می‌شود اطلاعات بازیابی شده پذیرفته شود یا پذیرفته نشود (ریچ و دنیلسون، ۲۰۰۷). اعتبار به عنوان قابل قبول بودن، اعتماد، قابلیت اطمینان، صحت و درستی، بی طرفی، عینی بودن و ده‌ها مفاهیم دیگر تعریف شده است (سلف، ۱۹۹۶). فگ و تسنگ^۵ (۱۹۹۴) اعتبار را قابلیت اطمینان اطلاعات توصیف کرده‌اند که عموماً به عنوان یک کیفیتی از اطلاعات در نظر گرفته می‌شود. کیفیت اطلاعات به قضاوت‌های ذهنی افراد از مفید بودن اطلاعات و سودمندی اطلاعات در استفاده از مجموعه‌های اطلاعاتی خاص نسبت به انتظارشان از آن اطلاعات یا نسبت به اطلاعاتی که در دسترس است اشاره می‌کند و شامل پنج جنبه است: مفید بودن، خوب بودن، صحت، رایج بودن و اهمیت. این جنبه‌ها از کیفیت اطلاعات ضرورتاً همیشه ثابت نیستند (ریچ و هیلگوس، ۲۰۰۸). بیشتر پژوهشگران اعتبار توافق دارند که حداقل دو بعد کلیدی از اعتبار وجود دارد: قابل اعتماد بودن و تخصص. هنگامی که افراد اعتبار را ارزیابی می‌کنند اشارات گوناگونی از اطلاعات یا نویسنده آن را در نظر می‌گیرند که فرض می‌کنند به کیفیت اطلاعات مرتبط است نتایج این ارزیابی سطحی از اعتماد است. اعتماد فاکتور قطعی برای تصمیم‌گیری در استفاده از اطلاعات است (لوکیسن و اسپراگن، ۲۰۱۳).

2.Hilligoss&Rieh

3.Danielson

4.Self

5.Fogg& Tseng

6.Lucassen&Schraagen

7.Flanagin& Metzger

است. با توجه موارد گفته شده می توان گفت که اعتبار به اطلاعات گره خورده است و می تواند به عنوان یک پدیده ارتباطی توصیف شود. بنابراین اگر فرد به اطلاعاتی که معتبرتر است و ارزش پژوهشی بیشتری دارد دست یابد و بتواند منابع معتبرتر را انتخاب و از آن استفاده کند باعث می-شود که نوشته علمی فرد از ارزش پژوهشی بیشتری برخوردار باشد و بیشتر مورد استفاده و استناد دیگر محققان قرار گیرد. لذا پژوهش حاضر در پی شناسایی شاخص های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه مطالعه و استناد از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی است و با توجه به اینکه مجلات دسترسی آزاد بخشی از مجلات هستند که ممکن است بر انتخاب مقاله برای خواندن و استناد اثر بگذارد در این پژوهش نیز بررسی شده است.

پرسش های پژوهش

- ۱- شاخص های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه مطالعه از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی کدامند و از چه اولویتی برخوردارند؟
- ۲- شاخص های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه استناد از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی کدامند و از چه اولویتی برخوردارند؟
- ۳- شاخص های اعتبار در زمینه دسترسی آزاد به مقالات از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی کدامند و از چه اولویتی برخوردارند؟
- ۴- آیا اعضای هیئت علمی از کیفیت اطلاعات مقاله برای اعتماد به آن در زمینه مطالعه استفاده می کنند؟
- ۵- آیا اعضای هیئت علمی از کیفیت اطلاعات مقاله برای اعتماد به آن در زمینه استناد استفاده می کنند؟

روش

روش پژوهش پیمایشی و از نوع توصیفی است. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش کلیه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی است که شامل ۳۰۴ نفر است. در این پژوهش برای نمونه گیری از روش نمونه گیری خودگزینشی (وب سایت لارد دیسرتیشن^{۱۳}، ۲۰۱۲) استفاده شد به این معنی که پرسشنامه به کلیه اعضای هیئت علمی داده شد اما برخی مشارکت کردند و برخی مشارکت نکردند و لذا کنترل افراد نمونه و مشارکت آن ها در اختیار محقق نبود در کل ۱۳۰

اطلاعات موجود در اینترنت در مقایسه با رسانه های دیگر انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که اطلاعات موجود در اینترنت به اندازه اطلاعات بدست آمده از تلویزیون، رادیو و مجله معتبر است ولی اطلاعات موجود در روزنامه نسبت به این رسانه ها معتبر تر است. دونگ^۸ (۲۰۰۳) در پژوهش خود استفاده از اطلاعات مبتنی بر اینترنت را از دیدگاه دانشجویان و محققان چینی بررسی کرد. نتایج نشان داد که صحت و اعتبار فاکتورهای خیلی مهمی هستند زمانی که کاربران درباره کیفیت اطلاعات قضاوت می کنند. لیو و هوآنگ^۹ (۲۰۰۵) پژوهشی را به منظور بررسی این که چگونه دانشجویان چینی اعتبار اطلاعات مبتنی بر وب را برای پژوهش شان ارزیابی می کنند و چه معیارهایی را در نظر می گیرند انجام دادند. نتایج نشان داد که دانشجویان در حال تحصیل اغلب نام نویسنده، وابستگی نویسنده و همچنین شهرت وب سایت برای ارزیابی اعتبارشان تکیه می کنند در مقابل افراد فارغ التحصیل نسبت به دانشجویان در حال تحصیل بیشتر به صحت و کیفیت اطلاعات تکیه می کنند. وسترویک^{۱۰} (۲۰۱۳) در پژوهش خود به بررسی تاثیر وب سایت، جذابیت طراحی و رتبه بندی موتور جستجو بر روی اعتبار اطلاعات پرداخت نتایج نشان داد حتی اگر وب سایت از جذابیت بالایی برخوردار باشد نمیتواند اعتبار پایین حامی وب سایت را جبران کند. لوکیسن و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهش خود نشان دادند که افراد آشنا با یک موضوع در ابتدا به ویژگی های معنایی اطلاعات تمرکز می کنند در حالی افرادی که با موضوع آشنا نیستند به ویژگی های سطح توجه می کنند. افراد متخصص در یک حوزه تمایل دارند که بیشتر بر روی ویژگی های معنایی اطلاعات تمرکز کنند (برای مثال صحت اطلاعات) در حالی که مبتدیان بر روی ویژگی های سطح تمرکز می کنند. فاسمایر و یانگ^{۱۱} (۲۰۰۰) درباره مفید بودن و قابل اعتماد بودن مجلات الکترونیکی رایگان میان پژوهشگران تحقیقی را انجام دادند نتایج نشان داد که استفاده از مجلات دسترسی آزاد تاثیر مثبتی بر روند پژوهش های علمی دارد. رولاندز، نیکولاس و هانتینگتون^{۱۲} (۲۰۰۴) نظر مؤلفان مجله های علمی را از ۹۷ کشور جهان نسبت به دسترسی آزاد بررسی کردند نتایج نشان داد که نگرش همگی نسبت به دسترسی آزاد مثبت

8.Dong

9.Liu & Huang

10.Westerwick

11.Fasmire&Yung

12.Rowland, Nicholas & Huntington

13.Laerd dissertation

قرار گرفته باشد، آن مؤلفه مورد بررسی به عنوان یکی از مؤلفه‌های مورد توجه قلمداد می‌گردد و در غیر این صورت میزان توجه به این مؤلفه در حد پایین ارزیابی می‌گردد.

۱- شاخص‌های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه مطالعه از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی کدامند و از چه اولویتی برخوردارند؟

با توجه به جدول (۲) و با توجه به این که مقدار t محاسبه شده با درجه آزادی ۱۲۹ برای آزمون‌های دو دامنه در مؤلفه‌های اعتبار علمی نویسنده با مقدار $۱۲/۳۸۶$ ، ارتباط موضوعی مقاله به حوزه کاری فرد با مقدار $۲۶/۰۳۶$ ، شهرت و اعتبار مجله با مقدار $۱۱/۷۳۳$ ، تعداد استنادهای دریافتی مقاله با مقدار $۲/۴$ ، توصیه مثبت یکی از دوستان یا همکاران در مورد مقاله با مقدار $۴/۱۷۷$ ، نمایه شدن مجله در نمایه‌های معتبر با مقدار $۷/۸۷۳$ ، ضریب تأثیر مجله با مقدار $۳/۶۱۹$ ، دقت و درست محتوای مقاله با مقدار $۳۱/۰۳۸$ ، معتبر بودن داده‌های به کار گرفته شده در مقاله با مقدار $۲۲/۶۳۲$ ، منطقی بودن استدلال‌های نویسنده در مقاله با مقدار $۲۷/۷۷۴$ ، مناسب بودن گرافیک‌ها با مقدار $۳/۴۳۴$ در سطح $۰/۰۵$ ، بزرگتر از مقدار $t(۱/۹۶)$ می‌باشد بنابراین می‌توان گفت که میانگین نمونه بزرگتر از میانگین جامعه است در نتیجه از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی مؤلفه‌های یاد شده شاخص‌های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه مطالعه قلمداد می‌گردد. بنابراین این مؤلفه‌ها مواردی هستند که اساتید بر اساس آن‌ها یک مقاله را معتبر می‌دانند و بر اساس این فاکتورها به مطالعه یک مقاله می‌پردازند.

برای تعیین این که شاخص‌های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه مطالعه از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی از چه اولویتی‌هایی برخوردار است از آزمون رتبه‌ای فریدمن استفاده شده است. براساس نتایج آزمون فریدمن با توجه به اینکه مقدار این آزمون ($۵۹۶/۷۷۱$) در سطح $۰/۰۵$ معنادار است بنابراین شاخص‌های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه مطالعه از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی در اولویت‌های متفاوت قرار دارد و در این میان ارتباط موضوعی مقاله به حوزه کاری فرد با میانگین رتبه $۱۰/۸۱$ ، دقت و درستی محتوای خود مقاله با میانگین رتبه $۱۰/۷۶$ و منطقی بودن استدلال‌های نویسنده در مقاله با میانگین رتبه $۱۰/۳۸$ ، معتبر بودن داده‌های به کار گرفته شده در مقاله با میانگین رتبه $۹/۹۰$ ، اعتبار علمی نویسنده با میانگین رتبه $۸/۴۸$ ، شهرت و اعتبار مجله با میانگین رتبه $۸/۲۳$ ، نمایه شدن مجله در نمایه‌های معتبر با میانگین رتبه

پرسشنامه عودت داده شد. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌ای محقق ساخته که محقق آن را از طریق مطالعه منابع مربوط و مشاوره با صاحب نظران این حوزه تنظیم کرده است؛ استفاده شد. این پرسشنامه شامل سه بخش است. در بخش اول مؤلفه‌هایی که باعث می‌شود اساتید بر اساس آن‌ها مقاله را معتبر بدانند و مورد مطالعه قرار دهند سنجیده می‌شود. در بخش دوم مؤلفه‌هایی که باعث می‌شود اساتید براساس آن‌ها مقاله مورد نظر را معتبر بدانند و مورد استفاده و استناد قرار دهند مورد سنجش قرار می‌گیرد و در بخش سوم مؤلفه‌هایی که باعث می‌شود بر اساس آن‌ها اساتید به مقالات دسترسی آزاد اعتماد کنند و از آن استفاده کنند مورد سنجش قرار می‌گیرد. روایی ابزار اندازه‌گیری توسط اساتید و متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی بررسی شد. به منظور بررسی میزان پایایی ابزار اندازه‌گیری آلفای کرونباخ مورد استفاده قرار گرفت و به تأیید رسید ($\alpha=۰/۸۳$). پس از گردآوری داده‌ها، با توجه به اهداف پژوهش و سؤالات مطرح شده، داده‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در این رابطه با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۰، از دو سطح آمار توصیفی و استنباطی (آزمون تی تک نمونه‌ای، آزمون فریدمن) استفاده شد.

یافته‌ها

در این قسمت پرسش‌های پژوهش با استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای و آزمون فریدمن پاسخ داده می‌شوند. در بررسی پرسش‌ها با استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای مبنای مطلوبیت مؤلفه‌ها بالا بودن میانگین تجربی از میانگین نظری و واقع شدن میزان t بدست آمده در سطح معناداری می‌باشد. شرط معناداری مقدار t محاسبه شده در آزمون‌های دو دامنه؛ بزرگتر بودن از مقدار بحرانی $t(۱/۹۶)$ می‌باشد. با توجه به طیف ارائه شده در پرسشنامه مورد مطالعه (کاملاً مخالفم و خیلی کم با عدد ۱ و کاملاً موافقم و خیلی زیاد با عدد ۵) مبنای تعیین میانگین نظری ۶۰% بیشترین نمره ممکن برای هر گویه در نظر گرفته شده است. به این ترتیب با توجه به اینکه حداکثر نمره فرض شده برای گزینه یک گویه عدد ۴ می‌باشد، بنابراین ۶۰% درصد ۴ که همان عدد ۳ می‌باشد؛ به عنوان میانگین نظری هر گویه در نظر گرفته شده استو برای محاسبه میانگین نظری هر مؤلفه نیز عدد ۳ را ضرب در تعداد گویه‌های مؤلفه کرده، میانگین فرضی مؤلفه را حساب کرده ایم. لذا با توجه به آنچه گفته شد میانگین به دست آمده از پاسخ افراد نمونه در هر مؤلفه بزرگتر از عدد میانگین فرضی باشد و مقدار t به دست آمده نیز در سطح معناداری

جدول ۱. شاخص های آمار توصیفی برای شاخص های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه مطالعه.

شاخص های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه مطالعه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
اعتبار علمی نویسنده	۱۳۰	۳/۹۸	۰/۹۰۶
کشور نویسنده (آیا متعلق به کشور پیشرفته است)	۱۳۰	۲/۷۵	۱/۲۴۱
وابستگی سازمانی نویسنده (آیا به دانشگاه معتبر تعلق دارد)	۱۳۰	۲/۸۲	۱/۱۷۳
ارتباط موضوعی مقاله به حوزه کاری شما	۱۳۰	۴/۶۰	۰/۷۰۰
شهرت و اعتبار مجله	۱۳۰	۳/۹۲	۰/۸۹۰
تعداد استنادهای دریافتی مقاله	۱۳۰	۳/۲۴	۱/۱۳۳
توصیه مثبت یکی از دوستان یا همکاران در مورد مقاله	۱۳۰	۳/۳۸	۱/۰۲۹
نمایه شدن مجله در نمایه های معتبر (ISI, Scopus, ...)	۱۳۰	۳/۷۵	۱/۰۸۱
شیوه دریافت مقاله (سایت کتابخانه، وب سایت ناشر، موتورهای جستجو و...)	۱۳۰	۲/۹۳	۱/۱۵۶
ضریب تأثیر مجله	۱۳۰	۳/۳۵	۱/۰۹۱
دقت و درستی محتوای خود مقاله	۱۳۰	۴/۶۱	۰/۵۹۱
معتبر بودن داده های به کار گرفته شده در مقاله	۱۳۰	۴/۳۸	۰/۶۹۸
منطقی بودن استدلال های نویسنده در مقاله	۱۳۰	۴/۵۲	۰/۶۲۵
مناسب بودن گرافیک ها (تصاویر، جداول و نمودارها)	۱۳۰	۳/۳۲	۱/۰۷۳

جدول ۲. آزمون t تک نمونه ای برای مقایسه میانگین نمونه و میانگین نظری شاخص های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه مطالعه.

شاخص های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه مطالعه	t	درجه آزادی	میانگین نظری = ۳		
			تفاوت از میانگین	سطح معناداری (دو دامنه)	فاصله اعتماد ۹۵٪ از میانگین
اعتبار علمی نویسنده	۱۲/۳۸۶	۱۲۹	۰/۰۰۰	۰/۹۸۵	۰/۸۳
کشور نویسنده (آیا متعلق به کشور پیشرفته است)	-۲/۳۳۳	۱۲۹	۰/۰۲۱	-۰/۲۵۴	-۰/۴۷
وابستگی سازمانی نویسنده (آیا به دانشگاه معتبر تعلق دارد)	-۱/۷۹۴	۱۲۹	۰/۰۷۵	-۰/۱۸۵	-۰/۳۹
ارتباط موضوعی مقاله به حوزه کاری فرد	۲۶/۰۶۳	۱۲۹	۰/۰۰۰	۱/۶۰۰	۱/۴۸
شهرت و اعتبار مجله	۱۱/۷۳۳	۱۲۹	۰/۰۰۰	۰/۹۱۵	۰/۷۶
تعداد استنادهای دریافتی مقاله	۲/۴۰۰	۱۲۹	۰/۰۱۸	۰/۲۳۸	۰/۰۴
توصیه مثبت یکی از دوستان یا همکاران در مورد مقاله	۴/۱۷۷	۱۲۹	۰/۰۰۰	۰/۳۷۷	۰/۲۰
نمایه شدن مجله در نمایه های معتبر	۷/۸۷۳	۱۲۹	۰/۰۰۰	۰/۷۴۶	۰/۵۶
شیوه دریافت مقاله (سایت کتابخانه، وب سایت ناشر، موتورهای جستجو و...)	-۰/۶۸۳	۱۲۹	۰/۴۹۶	-۰/۰۶۹	-۰/۲۷
ضریب تأثیر مجله	۳/۶۱۹	۱۲۹	۰/۰۰۰	۰/۳۴۶	۰/۱۶
دقت و درستی محتوای خود مقاله	۳۱/۰۳۸	۱۲۹	۰/۰۰۰	۱/۶۰۸	۱/۵۱
معتبر بودن داده های به کار گرفته شده در مقاله	۲۲/۶۳۲	۱۲۹	۰/۰۰۰	۱/۳۸۵	۱/۲۶
منطقی بودن استدلال های نویسنده در مقاله	۲۷/۷۷۴	۱۲۹	۰/۰۰۰	۱/۵۲۳	۱/۴۱

در اولویت های اول تا آخر از نظر اعضای هیئت علمی قرار دارند.

۲. شاخص های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه استناد از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی کدامند و از چه اولویتی برخوردارند؟

۷/۹۱، ضریب تأثیر مجله با میانگین رتبه ۶/۱۷ مناسب بودن گرافیک ها با میانگین رتبه ۶/۱۶ تعداد استنادهای دریافتی مقاله با میانگین رتبه ۵/۸۸، شیوه دریافت مقاله با میانگین رتبه ۵/۰۶، وابستگی سازمانی نویسنده با میانگین رتبه ۴/۶۸ و کشور نویسنده با میانگین رتبه ۴/۴۷ به ترتیب

جدول ۳. شاخص‌های آمار توصیفی برای اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه استناد.

شاخص‌های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه استناد	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
اعتبار علمی نویسنده	۱۳۰	۴/۰۸	۱/۰۰۹
کشور نویسنده (آیا متعلق به کشور پیشرفته است)	۱۳۰	۳/۰۱	۱/۲۳۶
وابستگی سازمانی نویسنده (آیا به دانشگاه معتبر تعلق دارد)	۱۳۰	۲/۹۵	۱/۱۲۳
ارتباط موضوعی مقاله به حوزه کاری شما	۱۳۰	۴/۵۶	۰/۶۸۲
شهرت و اعتبار مجله	۱۳۰	۳/۸۷	۰/۸۸۴
تعداد استنادهای دریافتی مقاله	۱۳۰	۳/۳۸	۱۰۰۹۵
توصیه مثبت یکی از دوستان یا همکاران در مورد مقاله	۱۳۰	۳/۱۱	۰/۹۴۲
نمایه شدن مجله در نمایه‌های معتبر (ISI, Scopus, ...)	۱۳۰	۳/۷۲	۱/۱۵۵
شیوه دریافت مقاله (سایت کتابخانه، وب سایت ناشر، موتورهای جستجو و ...)	۱۳۰	۲/۹۲	۱/۱۸۵
ضریب تأثیر مجله	۱۳۰	۳/۴۵	۱/۱۱۴
دقت و درستی محتوای خود مقاله	۱۳۰	۴/۵۸	۰/۵۴۰
معتبر بودن داده‌های به کار گرفته شده در مقاله	۱۳۰	۴/۳۸	۰/۶۹۸
شهرت و محبوبیت ناشر مجله	۱۳۰	۳/۲۹	۱/۰۷۴
کامل و جامع بودن محتوای مقاله	۱۳۰	۴/۲۲	۰/۷۱۸
نوشته‌ها و آثار گذشته نویسنده	۱۳۰	۳/۴۴	۱/۱۰۰

جدول ۴. آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین نمونه و میانگین نظری شاخص‌های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه استناد.

شاخص‌های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه استناد	t	درجه آزادی	میانگین نظری = ۳		
			سطح معناداری (دو دامنه)	تفاوت از میانگین	فاصله اعتماد ۹۵٪ از میانگین
اعتبار علمی نویسنده	۱۲/۱۷۴	۱۲۹	۰/۰۰۰	۱/۰۷۷	۰/۹۰
کشور نویسنده (آیا متعلق به کشور پیشرفته است)	۰/۰۷۱	۱۲۹	۰/۹۴۴	۰/۰۰۸	۰/۲۲
وابستگی سازمانی نویسنده (آیا به دانشگاه معتبر تعلق دارد)	۰/۵۴۷	۱۲۹	۰/۵۸۵	۰/۰۵۴	۰/۱۴
ارتباط موضوعی مقاله به حوزه کاری شما	۲۶/۱۰۵	۱۲۹	۰/۰۰۰	۱/۵۶۲	۱/۴۴
شهرت و اعتبار مجله	۱۱/۲۱۳	۱۲۹	۰/۰۰۰	۰/۸۶۹	۰/۷۲
تعداد استنادهای دریافتی مقاله	۴/۰۰۴	۱۲۹	۰/۰۰۰	۰/۳۸۵	۰/۱۹
توصیه مثبت یکی از دوستان یا همکاران در مورد مقاله	۱/۳۰۳	۱۲۹	۰/۱۹۵	۰/۱۰۸	۰/۰۶
نمایه شدن مجله در نمایه‌های معتبر	۷/۱۳۹	۱۲۹	۰/۰۰۰	۰/۷۲۳	۰/۵۲
شیوه دریافت مقاله (سایت کتابخانه، وب سایت ناشر، موتورهای جستجو و ...)	۰/۷۴۰	۱۲۹	۰/۴۶۱	۰/۰۷۷	۰/۲۸
ضریب تأثیر مجله	۴/۶۴۳	۱۲۹	۰/۰۰۰	۰/۴۵۴	۰/۲۶
دقت و درستی محتوای خود مقاله	۳۳/۴۷۹	۱۲۹	۰/۰۰۰	۱/۵۸۵	۱/۴۹
معتبر بودن داده‌های به کار گرفته شده در مقاله	۲۲/۶۳۲	۱۲۹	۰/۰۰۰	۱/۳۸۵	۱/۲۶
شهرت و محبوبیت ناشر مجله	۳/۱۰۲	۱۲۹	۰/۰۰۲	۰/۲۹۲	۰/۱۱
کامل و جامع بودن محتوای مقاله	۱۹/۴۱۸	۱۲۹	۰/۰۰۰	۱/۲۲۳	۱/۱۰
نوشته‌ها و آثار گذشته نویسنده	۴/۵۴۶	۱۲۹	۰/۰۰۰	۰/۴۳۸	۰/۲۵

استنادهای دریافتی ۴/۰۰۴، نمایه شدن مجله در نمایه‌های معتبر (ISI, Scopus, ...) با مقدار ۷/۱۳۹، ضریب تأثیر مجله با مقدار ۴/۶۴۳، دقت و درستی محتوای خود مقاله با مقدار ۳۳/۴۷۹، معتبر بودن داده‌های به کار گرفته شده در

با توجه به جدول ۴ و با توجه به این که مقدار t محاسبه شده با درجه آزادی ۱۲۹ در مؤلفه‌های اعتبار علمی نویسنده با مقدار ۱۲/۱۷۴، ارتباط موضوعی مقاله به حوزه کاری فرد با مقدار ۲۶/۱۰۵، شهرت و اعتبار مجله با مقدار ۱۱/۲۱۳، تعداد

جدول ۵. شاخص های آمار توصیفی برای شاخص های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه دسترسی آزاد.

انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	شاخص های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه دسترسی آزاد
۰/۷۸۵	۲/۹۴	۱۳۰	مجلات دسترسی آزاد مجلات معتبری هستند
۰/۸۰۲	۳/۹۱	۱۳۰	مجلات دسترسی آزاد معتبر هستند اگر فرایند داوری به خوبی در آن رعایت شده باشد
۱/۰۷۸	۲/۳۶	۱۳۰	اگر از نظر زمانی در مضیقه باشیم، سهولت دسترسی به مقاله برایم مهمتر از کیفیت آن است
۰/۸۹۷	۳/۶۵	۱۳۰	زمانی مقالات دسترسی آزاد معتبر هستند توسط نویسندگان معتبر و مشهوری نوشته شده باشند
۰/۹۵۶	۳/۳۶	۱۳۰	مقالات دسترسی آزاد معتبر هستند اگر مجله دسترسی آزاد توسط ناشر معتبری منتشر شود
۰/۹۱۴	۳/۹	۱۳۰	در مقالات دسترسی آزاد مهمترین معیار من برای این که بفهمم مقاله‌ای قابل اعتماد است یا خیر، خود محتواس.

۳. شاخص های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه دسترسی آزاد از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی کدامند و از چه اولویاتی برخوردارند؟

با توجه به جدول ۶ مقدار t محاسبه شده در مؤلفه‌های مجلات دسترسی آزاد معتبر هستند اگر فرایند داوری به خوبی در آن رعایت شده باشد با مقدار $۱۲/۹۱۱$ ، در مقالات دسترسی آزاد مهمترین معیار من برای این که بفهمم مقاله‌ای قابل اعتماد است یا خیر، خود محتواس با مقدار $۱۱/۲۳۱$ ، زمانی مقالات دسترسی آزاد معتبر هستند که توسط نویسندگان معتبر و مشهوری نوشته شده باشد با مقدار $۸/۲۱۶$ ، مقالات دسترسی آزاد معتبر هستند اگر مجله دسترسی آزاد توسط ناشر معتبری منتشر شود با مقدار $۴/۳۱۰$ در سطح $۰/۰۵$ بزرگتر از مقدار بحرانی t ($۱/۹۶$) می‌باشد، بنابراین می‌توان گفت که از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی مؤلفه‌های یاد شده شاخص های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه دسترسی آزاد قلمداد می‌گردد. یافته‌های این قسمت هم سو با پژوهش های فاسمایر و یانگ (۲۰۰۰)، رولاندز، نیکولاس و هانتیگتون (۲۰۰۴) است.

برای تعیین اولویت بندی شاخص ها از نظر اعضای هیئت علمی از آزمون فریدمن استفاده شده است و با توجه به اینکه مقدار این آزمون ($۱۹۱/۴۵۲۲۲۴$) در سطح $۰/۰۵$ معنادار است بنابراین مؤلفه‌های «برخورداوری از فرایند داوری» با میانگین رتبه $۴/۴۸$ ، «در مقالات دسترسی آزاد مهمترین معیار من برای این که بفهمم مقاله‌ای قابل اعتماد است یا خیر، خود محتواس» با میانگین رتبه $۴/۳۵$ ، «برخورداوری نویسنده معتبر و مشهور» با میانگین رتبه $۳/۹۸$ ، «برخورداوری از ناشر معتبر» با میانگین رتبه $۳/۵$ ، «معتبر بودن خود مجلات دسترسی آزاد از نظر محققان» با میانگین رتبه $۲/۶۳$ و «اگر از نظر زمانی در مضیقه باشیم سهولت دسترسی به مقاله مهمتر از کیفیت مقاله است» با میانگین رتبه $۲/۰۵$ به

مقاله با مقدار $۲۲/۶۳۲$ ، شهرت و محبوبیت ناشر مجله با مقدار $۳/۱۰۲$ ، کامل و جامع بودن محتوای مقاله با مقدار $۱۹/۴۱۸$ و نوشته‌ها و آثار گذشته نویسنده با مقدار $۴/۵۴۶$ ، در سطح $۰/۰۵$ بزرگتر از مقدار بحرانی t ($۱/۹۶$) می‌باشد، بنابراین می‌توان گفت که میانگین نمونه بزرگتر از میانگین جامعه است. در نتیجه از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی مؤلفه‌های یاد شده شاخص های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه استناد قلمداد می‌گردد. بنابراین اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی صحت و کیفیت اطلاعات را شاخص مهمی در ارزیابی اعتبار اطلاعات می‌دانند. این نتیجه هم سو با پژوهش های لیبو و هوانگ (۲۰۰۵) و وسترویک (۲۰۱۳) و لوکینس و همکاران (۲۰۱۳) است.

با توجه به آزمون رتبه‌ای فریدمن و با توجه به اینکه مقدار این آزمون ($۵۹۸/۳۶۲$) در سطح $۰/۰۵$ معنادار است. دقت و درستی محتوای خود مقاله با میانگین رتبه $۱۱/۶۵$ ، ارتباط موضوعی مقاله به حوزه کاری فرد با میانگین رتبه $۱۱/۴۸$ ، معتبر بودن داده‌های به کارگرفته شده در مقاله با میانگین رتبه $۱۰/۷۲$ ، کامل و جامع بودن محتوای مقاله با میانگین رتبه $۱۰/۲۸$ ، اعتبار علمی نویسنده با میانگین رتبه $۹/۸۳$ ، شهرت و اعتبار مجله با میانگین رتبه $۸/۷۵$ ، نمایه شدن مجله در نمایه‌های معتبر با میانگین رتبه $۸/۳۳$ ، ضریب تاثیر مجله با میانگین رتبه $۷/۱۵$ ، نوشته‌ها و آثار گذشته نویسنده با میانگین رتبه $۷/۰۶$ ، تعداد استنادهای دریافتی مقاله با میانگین رتبه $۶/۶۵$ ، شهرت و محبوبیت ناشر مجله با میانگین رتبه $۶/۴۲$ ، کشور نویسنده با میانگین رتبه $۵/۶۶$ ، توصیه مثبت یکی از دوستان یا همکاران در مورد مقاله با میانگین رتبه $۵/۵۱$ ، وابستگی سازمانی نویسنده با میانگین رتبه $۵/۳۳$ و شیوه دریافت مقاله با میانگین رتبه $۵/۱۸$ به ترتیب در اولویت اول تا پانزدهم از نظر اعضای هیئت علمی قرار دارند.

جدول ۶. آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین نمونه و میانگین نظری شاخص‌های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه دسترسی آزاد.

شاخص‌های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه دسترسی آزاد		میانگین نظری = ۳			t	مجلات دسترسی آزاد مجلات معتبری هستند
فاصله اعتماد ۹۵٪ از میانگین	تفاوت از میانگین	سطح معناداری (دو دامنه)	درجه آزادی			
کمینه	-۰/۲۰	-۰/۰۶۲	۱۲۹	-۰/۸۹۴	۱۲/۹۱۱	مجلات دسترسی آزاد معتبر هستند اگر فرایند داوری به خوبی در آن رعایت شده باشد
بیشینه	۰/۷۷	۰/۹۰۸	۱۲۹	۰/۰۰۰	۱۲/۹۱۱	مجلات دسترسی آزاد معتبر هستند اگر فرایند داوری به خوبی در آن رعایت شده باشد
-	-۰/۸۳	-۰/۶۳۸	۱۲۹	-۶/۷۵۱	۱۲/۹۱۱	اگر از نظر زمانی در مضيقه باشم، سهولت دسترسی به مقاله برایم مهمتر از کیفیت آن است
-	۰/۴۹	۰/۶۴۶	۱۲۹	۸/۲۱۶	۱۲/۹۱۱	مقالات دسترسی آزاد معتبر هستند اگر توسط نویسندگان معتبر و مشهوری نوشته شده باشد
-	۰/۲۰	۰/۳۶۲	۱۲۹	۴/۳۱۰	۱۲/۹۱۱	مقالات دسترسی آزاد معتبر هستند اگر مجله دسترسی آزاد توسط ناشر معتبری منتشر شود
-	۰/۷۴	۰/۹	۱۲۹	۱۱/۲۳۱	۱۲/۹۱۱	در مقالات دسترسی آزاد مهمترین معیار من برای این که بفهمم مقاله ای قابل اعتماد است یا خیر، خود محتواس.

ترتیب در اولویت های اول تا ششم از نظر اعضای هیئت علمی قرار دارند.

۴. آیا اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی از کیفیت اطلاعات مقاله برای اعتماد به آن در زمینه مطالعه استفاده می کنند؟

کیفیت اطلاعات در زمینه مطالعه شامل گویه‌های دقت و درستی محتوای خود مقاله، معتبر بودن داده‌های به کار رفته در مقاله و منطقی بودن استدلال‌های نویسنده در مقاله در نظر گرفته شده است. برای اهمیت کیفیت اطلاعات در زمینه مطالعه از دیدگاه اعضای هیئت علمی با توجه به اینکه میانگین کیفیت ۴/۵۰ و انحراف استاندارد ۰/۴۸، داده‌های مورد نظر از پراکندگی پایینی برخوردار بودند. همچنین با توجه به نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین نمونه و میانگین نظری اهمیت کیفیت اطلاعات مقاله در زمینه مطالعه و سطح معنی داری $p=0/000$ ، فرض صفر برای این آزمون رد می‌گردد. چون آماره t برای آن مثبت می‌باشد ($t=35/041$) و مقادیر مثبت قابل قبول می‌باشد، بنابراین اعضای هیئت علمی کیفیت اطلاعات را شاخص مهمی در اعتماد به مقالات در زمینه مطالعه قلمداد می‌کنند.

بحث و نتیجه گیری

همان طور که بیان شد هدف این پژوهش شناسایی شاخص‌های اعتبار در ارتباطات علمی در زمینه مطالعه و استناد از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی است و با توجه به افزایش دسترسی به اطلاعات شاخص‌های اعتبار در زمینه دسترسی آزاد نیز سنجیده شده است. یافته‌های این پژوهش نشان داد هم در زمینه مطالعه و هم در زمینه استناد دقت و درستی محتوای مقاله نوشته شده، معتبر بودن داده‌های به کار گرفته شده در مقاله، منطقی بودن استدلال‌های نویسنده در مقاله و ارتباط موضوعی مقاله به حوزه کاری فرد مهمترین فاکتورهایی هستند که اعضای هیئت علمی در هنگام ارزیابی اعتبار اطلاعات یک منبع در نظر می‌گیرند و با توجه به این فاکتورها و بررسی این عوامل آن منبع را معتبر می‌دانند و در کار پژوهشی خود از آن

ترتیب در اولویت های اول تا ششم از نظر اعضای هیئت علمی قرار دارند.

۴. آیا اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی از کیفیت اطلاعات مقاله برای اعتماد به آن در زمینه مطالعه استفاده می کنند؟

کیفیت اطلاعات در زمینه مطالعه شامل گویه‌های دقت و درستی محتوای خود مقاله، معتبر بودن داده‌های به کار رفته در مقاله و منطقی بودن استدلال‌های نویسنده در مقاله در نظر گرفته شده است. برای اهمیت کیفیت اطلاعات در زمینه مطالعه از دیدگاه اعضای هیئت علمی با توجه به اینکه میانگین کیفیت ۴/۵۰ و انحراف استاندارد ۰/۴۸، داده‌های مورد نظر از پراکندگی پایینی برخوردار بودند. همچنین با توجه به نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین نمونه و میانگین نظری اهمیت کیفیت اطلاعات مقاله در زمینه مطالعه و سطح معنی داری $p=0/000$ ، فرض صفر برای این آزمون رد می‌گردد. چون آماره t برای آن مثبت می‌باشد ($t=35/041$) و مقادیر مثبت قابل قبول می‌باشد، بنابراین اعضای هیئت علمی کیفیت اطلاعات را شاخص مهمی در اعتماد به مقالات در زمینه مطالعه قلمداد می‌کنند.

۵. آیا اعضای هیئت علمی دانشگاه خوارزمی از کیفیت اطلاعات مقاله برای اعتماد به آن در زمینه استناد استفاده می کنند؟

کیفیت اطلاعات در زمینه استناد شامل گویه‌های دقت و درستی محتوای خود مقاله، معتبر بودن داده‌های به کار گرفته شده در مقاله و کامل و جامع بودن محتوای مقاله در نظر گرفته شده است.

سطح وسیعی می تواند صورت گیرد. در زمینه کیفیت اطلاعات یافته ها نشان داد که اعضای هیئت علمی کیفیت اطلاعات را شاخص مهمی برای معتبر دانستن اطلاعات در نظر می گیرند که این یافته ها قابل مقایسه است با پژوهش دونگ (۲۰۰۳) که نشان داد صحت و اعتبار فاکتورهای خیلی مهمی هستند زمانی که کاربران درباره کیفیت اطلاعات قضاوت می کنند. در آخر توصیه می شود که تمام دینفعان و افراد دخیل در نظام ارتباطات علمی، کنترل کیفیت را اولویت خود قرار دهند تا بر بهبود روند جریان علم و دانش تسریع بخشند. در این راستا پیشنهادات زیر ارائه می شود:

- پایگاه هایی ایجاد شود که افراد سرشناس و متخصص در حوزه های موضوعی متفاوت و کارهای پژوهشی شان را معرفی کنند و امکان برقراری ارتباط با این افراد فراهم شود.
- دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی خود به ایجاد پایگاه های چاپ الکترونیک دست بزنند و هزینه چاپ و نشر مقالات را خود پرداخت کنند و روند دسترسی به اطلاعات موثق و با کیفیت را بهبود ببخشند.
- تقویت منابع اطلاعاتی و بانک های اطلاعاتی کشور برای بهبود ارائه خدمات به محققان.
- ایجاد مراکزی در کشور که فرایند داوری در مجلات دسترسی آزاد را به طور دقیق نظارت کند و از انتشار اطلاعات غلط و نامعتبر جلوگیری کند همانند کانون درستی و اخلاق پژوهش ایران (کیان) که از سوی گروه اخلاق اطلاعات انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران و مرکز تحقیقات و سیاست علمی کشور راه اندازی شده است.
- انجام پژوهشی به صورت کیفی برای شناسایی نقش ابعاد دیگری از کیفیت اطلاعات در میزان اعتماد محققان به مقالات.
- انجام پژوهشی که به طور اخص میزان تاثیر ارتباط علمی نویسنده را در میزان اعتماد محققان به مقالات مورد نظر بسنجد.

References

- Alidosti, S., Khosrojerdi, M., Doran, B. (2009). Management of scientific communication. Tehran: Iranian research Institute for Scientific Information and Documentation. (Persian).
- Dong, X. (2003). Searching information and evaluation of internet: a Chinese academic user survey.

استفاده می کنند به عبارت دیگر این افراد در ابتدا بر روی ویژگی های معنایی اطلاعات تمرکز می کنند و سپس ویژگی های سطح را در نظر می گیرند. یافته های این پژوهش با پژوهش لیوو و هوانگ (۲۰۰۵) قابل مقایسه است که نشان دادند دانشجویان سال اول و افراد مبتدی در هنگام ارزیابی اعتبار اطلاعات به نام نویسنده، شهرت نویسنده، وابستگی سازمانی نویسنده، شهرت ناشر و یا حامی وب سایت توجه می کنند در حالی که افراد متخصص در یک حوزه صحت و کیفیت اطلاعات را در نظر می گیرند. وسترویک (۲۰۱۳) نشان داد که اعتبار حامی یک وب سایت نسبت به طراحی سایت تاثیر بیشتری بر اعتماد به اطلاعات دارد که نشان دهنده نقش مهم ناشر در انتخاب مقاله است. لوکسین و همکاران (۲۰۱۳) نیز بیان کردند که متخصصان در هنگام ارزیابی اعتبار اطلاعات به ویژگی های معنایی اطلاعات توجه می کنند و ویژگی های سطح و ویژگی های منبع در مرحله بعدی ارزیابی اعتبار اطلاعات قرار دارد. در زمینه دسترسی آزاد یافته ها نشان داد اعضای هیئت علمی در صورتی مقالات دسترسی آزاد را معتبر می دانند و از آن استفاده میکنند که مؤلفه های برخورداری از فرایند داوری، کیفیت محتوای مقاله و برخورداری از نویسنده معتبر و مشهور در آن رعایت شده باشد و به نوعی با توجه به این موارد نگرش مثبتی به این نوع مقالات خواهند داشت. اگر این مؤلفه ها به خوبی در این نوع مقالات رعایت شود این نوع مقالات تاثیر مثبتی بر روند پژوهش دارند که این یافته ها قابل مقایسه با پژوهش فاسمایر و یانگ (۲۰۰) که درباره مفید بودن و قابل اعتماد بودن مجلات الکترونیکی رایگان تحقیق کردند و نقش این مجلات را مثبت ارزیابی کردند و پژوهش رولاندز، نیکولاس و هانتینگتون (۲۰۰۴) که بیان کردند مولفان به طور کلی به دسترسی آزاد نگرش مثبتی دارند و افراد جوان تر نسبت به افراد میانسال رغبت بیشتری برای استفاده از این مجلات دارند. بنابراین با توجه به افزایش دسترسی به اطلاعات از طرق مختلف مهم است که اطلاعات معتبرتر و موثق تر در این مقالات قرار داده شود و با رعایت فرایند داوری و کیفیت اطلاعات زمینه و بستر مناسب برای رشد و افزایش این نوع مجلات فراهم گردد و به رشد علمی جوامع در این زمینه هر چه بیشتر کمک نماید. زیرا که دسترسی آزاد برای گسترش روشن فکری، دسترسی به دانش و اطلاعات و پیشرفت اقتصادی و فرهنگی جامعه یک ضرورت است و در نتیجه هدف اصلی ارتباطات علمی که انتقال اطلاعات میان افراد و گروه های مختلف است در

- The International Information and Library Review, 35(2), 163-187 .
- Flanagin, A. J., Metzger, M. J. (2000). Perceptions of internet information credibility. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 77(3), 515-540
- Fogg, B., & Tseng, H. (1994). The elements of computer credibility. Paper presented at the Proceedings of the SIGCHI conference on Human Factors in Computing Systems.
- Fosmire, M., Yu, S. (2000). Free scholarly electronic journals: How good are they. *Issues in Science and Technology Librarianship*, 27.
- Gass, A., Doyle, H. (2005). The reality of open-access journal articles: The Chronicle of Higher Education. *The Chronicle Review*, 51(24)
- Hilligoss, B., Rieh, S. Y. (2008). Developing a unifying framework of credibility assessment: Construct, heuristics, and interaction in context. *Information Processing & Management*, 44(4), 1467-1484
- Liu, Z., & Huang, X. (2005). Evaluating the credibility of scholarly information on the web: A cross cultural study. *The International Information & Library Review*, 37(2), 99-106
- Lucassen, T., & Schraagen, J. M. (2013). The influence of source cues and topic familiarity on credibility evaluation. *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1387-1392
- Lucassen, T., Muilwijk, R., Noordzij, M. L., Schraagen, J. M. (2013). Topic familiarity and information skills in online credibility evaluation. *Journal of the American Society for information Science and Technology*. 64(2), 254-64.
- Mohamadi, A. (2007). The effect of scientific communication on knowledge production. *Iran Sociology Journal*. 8(1), 52-75. (Persian).
- Rieh, S. Y., Danielson, D. R. (2007). Credibility: A multidisciplinary framework. *Annual review of information science and technology*, 41(1), 307-364.
- Rowlands, I., Nicholas, D., Huntington, P. (2004). Scholarly communication in the digital environment: what do authors want? *Learned Publishing*, 17(4), 261- 273.
- Self selected sampling (2012). Retrieved January 01, 2015, from <http://dissertation.laerd.com/self-selection-sampling.php>.
- Self, C. S. (1996). Credibility. In M. Salwen & D. Stacks (Eds), *An integrated approach to communication theory and research* (pp. 421-441). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Technology, 64(2), 254-264
- Westerwick, A. (2013). Effects of sponsorship, web site design, and Google ranking on the credibility of online information. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 18(2), 80-97.

Archive

Identifying Credibility Criteria in Scholarly Communication (Reading and Citing) from the Standpoints of Faculty Members of Kharazmi University

Masumeh Ruzbahani: MSc of LIS, Kharazmi University, Tehran, Iran. (Corresponding author),
hasti6844@yahoo.com

Nosrat Riahinia: Full Professor of LIS, Kharazmi University, Tehran, Iran.

Abstract

Background and Aim: In effect, every scientific endeavor consisted of scientific communication and scientists' involvement in particular field of study; and scientific board members as the most outstanding elements play a key role in scientific productions. Therefore, a constructive scientific communication requires obtaining credible and valid information. In so doing, this study tries to investigate the valid indicies in scientific communication (reading and citing) from Kharazmi University faculty members' points of view.

Methods: The study is a descriptive survey. The population included faculty members of Kharazmi University. Self-selected sampling was used. In other words, the questionnaires were given to all faculty members, some participated and some did not. Totally 130 questionnaires were collected. The research instrument was a researcher-made questionnaire with a confirmed reliability and validity. Data were analyzed using SPSS v.20.

Results: According to the results, the main credibility criteria used by researchers for reading an item were: topical relevance and validity of content and soundness of author's logic and arguments in paper. The main credibility criteria for citing an item include validity of content, topical relevance, and validity of data used in the paper. The main credibility criteria for using open access sources were peer reviewed quality of the content, and the reputation of authors. Quality of content is an important criterion both for reading and citing an item.

Conclusion: With respect to findings, it can be said that faculty members evaluate the credibility of information in both study and in citing mostly on the basis of meaning of information. For open access materials, peer-reviewing and content were important. Thus, it is recommended that the all stakeholders and the persons involved in the scientific communication system, set the quality control in priority.

Keywords: Credibility, Scholarly communication, Trust, Open access, Faculty member, Kharazmi University